

А. Є. КУБКО

Андрій Євгенович Кубко, аспірант Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ: ДЕЯКІ МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

Реалізація публічних інтересів є обов'язком держави. Це витікає з положень Конституції України, інших нормативних актів, принципів і фундаментальних зasad сучасної правової системи. Такий обов'язок зумовлений і самим характером публічних інтересів¹. У цивільному праві процес реалізації публічних інтересів має свою специфіку. У сфері цивільного права публічні інтереси реалізуються із застосуванням з боку держави владно-імперативних правових засобів впливу на учасників цивільних правовідносин. Дані засоби виступають в формі обмежень або державного втручання в цивільно-правові відносини. Такий характер засобів реалізації публічних інтересів пов'язаний із властивостями цивільно-правової галузі у правовій системі України.

У цьому відношенні важливо підкреслити, що сучасне цивільне право, як витікає з його сутності, базових начал і принципів, покликане відігравати провідну роль з точки зору утвердження, гарантування прав і свобод громадянина, створення сприятливих умов для функціонування національної економіки, економічної конкуренції, економічної багатоманітності, забезпечення суспільного прогресу в цілому². Ці обставини носять не лише соціально-економічний або політичний характер, а мають сутно правову основу. Галузь цивільного права виступає основним чинником у правовій системі, який забезпечує досягнення вказаних цілей і за відсутності якого такі цілі не можуть бути реалізовані. При цьому виконати ці завдання здатна лише така галузь цивільного права, яка знаходить належний розвиток, укорінення як у законодавстві, так і в практичній діяльності, правосвідомості, правових традиціях, гарантіях від необмеженого регулювання з боку публічної влади. Втілення фундаментальних зasad щодо гарантування прав особи і створення соціально-економічної моделі у відповідності з сучасними пріоритетними напрямками розвитку суспільства потребує широкого використання цивільно-правових механізмів, звернення до основоположних начал цивільного права як приватно-правової галузі. Самі по собі засоби публічно-правового характеру не є у цьому контексті достатніми для системної реалізації положень про права і свободи людини, про напрямки розвитку соціально-економічної системи, якщо цивільне право «залишиться останою» від процесу їх втілення як відносно окремої особи, так і в рамках суспільства в цілому. Хоча переважна більшість особистих, соціальних, економічних прав і свобод людини забезпечується і отримує захист з боку публічного права, такі права і свободи не можуть дістати повну реалізацію в разі відсутності у носія цих прав і свобод можливості використати дієві цивільно-правові механізми з даною метою. Забезпечені такі механізми можуть бути за умов належного функціонування цивілістичної сфери, дотримання засад цивільного права, збереження його приватно-правових властивостей.

З огляду на це, здійснення владно-публічного впливу на сферу цивільних правовідносин має провадитись вкрай виважено і лише за об'єктивної необхідності. Такий вплив за допомогою імперативних регуляторів повинен ґрунтуватись на чіткій науково-методологічній основі. Проблемою реалізації публічних інтересів у цивільному праві є, таким чином, пошук балансу між необхідністю втілення в життя публічних інтересів, з одного боку, і необхідністю збереження сфери цивільного права від невиправдано широкого публічного регулювання – з іншого. Методологічною основою вирішення даної проблеми має стати розуміння меж і принципів реалізації публічних інтересів в цивільному праві, що дозволить віднайти такий баланс. Це означає, що застосування державою обмежувальних засобів і засобів державного втручання в цивільно-правові відносини має здійснюватись у відповідності з визначеними межами і згідно з системою принципів. Окремо розглянемо кожен із цих блоків.

Межі застосування механізму втілення публічних інтересів визначають обсяг, масштаби, у яких допустиме використання державно-владніх важелів у сфері цивільного права з метою забезпечення інтересів публічного характеру. Межі застосування подібних важелів державно-владного впливу вказують на своєрідний кордон, до якого держава вправі застосовувати такі заходи у галузі цивільно-правових відносин і який вона не повинна перетинати в своїй діяльності. Вимога про межі спрямована на збереження цивільним правом його приватно-правових, цивілістичних засад. Вона означає, що в процесі застосування державою юридичних механізмів реалізації публічних інтересів у даній галузі сфера цивільно-правових відносин повинна зберігати у своїй основі ті підвалини, які визначають відособленість цивільного права в системі правових явищ і забезпечують можливість виконання ним власних правових і соціальних функцій. У свою чергу, межі включають в себе ряд критеріїв. Дотримання цих критеріїв вказує і на дотримання державою меж у її діяльності. Інакше кажучи, такі критерії необхідні для того, щоб визначити, чи дотримана вимога щодо меж в ході реалізації публічних інтересів у цивільному праві. До даних критеріїв ми відносимо наступні.

Перший критерій – охорона майнової сфери суб'єктів цивільного права. Обмежувальні заходи держави, спрямовані на реалізацію публічних інтересів, можуть мати майновий зміст, впливати на майнове становище учасників цивільно-правових відносин. Для суб'єктів цивільного це має наслідки, які є менш сприятливими у майновому аспекті порівняно із становищем, що існувало до застосування цих заходів. Відомо, що базовою умовою для збереження приватно-правової природи цивільного права є майнова відособленість учасників правовідносин. Остання знаходить прояв у наявності в суб'єктів цивільного права достатньої майнової основи, щоб мати здатність виступати відособленими учасниками в конкретних майнових відносинах. З огляду на це, для того, щоб галузь цивільного права залишалась здатною виконувати притаманну їй роль у правовому і суспільному житті, держава, застосовуючи механізм реалізації публічних інтересів, не повинна в будь-якому випадку використовувати засоби, які спрямовані на позбавлення суб'єктів цивільного права їх матеріальної відособленості, майнової самостійності у сегменті цивільно-правових відносин, в якому державна влада провадить заходи із забезпечення публічних інтересів. У разі, коли майнове становище суб'єктів приватного права зазнає впливу, який все ж здатен позбавити їх (суб'єктів) матеріально-економічної основи як уособлених учасників цивільних правовідносин, з боку держави мають бути вжиті заходи для відновлення майнового стану цих приватних осіб. Майнова сфера останніх у таких випадках може бути відновлена, наприклад, за допомогою механізмів компенсації суб'єктам приватного права – громадянам і організаціям – за покладені на них майнові обмеження, за несприятливі наслідки майнового характеру, що виникли в результаті таких обмежень.

У правовій системі сучасної України прикладом моделі реалізації публічних інтересів, яка відповідає цим вимогам, виступають норми про оплатне вилучення майна приватної власності, в тому числі про вилучення земельних ділянок приватної власності для суспільних і державних потреб³. Хоча вилучення відповідних об'єктів може носити примусовий характер, супроводжується позбавленням власника права власності та інших майнових прав на відповідні об'єкти, подібна юридична процедура передбачає майнову компенсацію за вилучене майно і, тим самим, захищає економічну сферу суб'єктів цивільного права. Якщо заходи держави, за зовнішніми ознаками спрямовані на реалізацію публічних інтересів, запроваджують виключно обмеження, які позбавляють приватних осіб їх майнової основи, економічної відокремленості в конкретних суспільних відносинах, здатності виступати самостійними учасниками економічних взаємин, і не передбачають при цьому відновлення порушеного майнового становища особи, – прийнятність подібних заходів з точки зору дотримання критерію меж видається спірною. До таких заходів слід віднести юридичні механізми націоналізації галузей економіки або окремих господарюючих суб'єктів без надання співрозмірного відшкодування, конфіскаційні заходи, відомі законодавцю і практиці України в історичній ретроспективі. Таким заходом виступало, зокрема, передбачене Цивільним кодексом УРСР від 1963 року⁴ безоплатне звернення на користь держави виконання, отриманого за угодою, що укладена з метою, суперечною інтересам держави і суспільства. Аналогічний механізм передбачений і чинним законодавством (ч. 1 ст. 208 Господарського кодексу України⁵).

Другий критерій – гарантування суб'єктам цивільного права можливості регулювати свої відносини. Здатність суб'єктів в автономний спосіб здійснювати регулювання відносин між собою визнається одним із чинників, що визначають сутність приватного права, характер цивільно-правової галузі. Наука цивільного права розглядає це як специфіку приватно-правової сфери, яка дозволяє розмежувати останню із сферами публічного права. З огляду на дану особливість, сучасне цивільне право України відіграє роль правового і соціального інструменту забезпечення дотримання прав і свобод громадян і колективів відповідно до фундаментальних правових принципів, правових ідей, напрямків розвитку сучасної правової системи, міжнародних зобов'язань держави.

Тому держава, запроваджуючи стосовно приватних осіб обмеження здійснювати автономне регулювання правових взаємин, не повинна застосовувати такі обмежувальні заходи в масштабах, які цілком позбавляють суб'єктів цивільного права можливості регулювати свої відносини. Таким чином, «простір» для визначення самими суб'єктами цивільного права змісту зобов'язань, характеру відповідальності, суті вчинюваних правочинів і т. ін. повинен бути збережений за будь-яких обставин, у тому числі в разі необхідності застосування державою обмежувальних заходів для забезпечення публічних інтересів. Суб'єкти приватного права мають зберегти можливість регулювати правовідносини в автономний спосіб, на основі принципу автономії волі в обсязі, що дозволяє їм (суб'єктам) здійснювати комплекс юридичних і фактичних дій для забезпечення втілення базових зasad свого правового статусу. Тим самим, обмеження сторін цивільних правовідносин в автономному регулюванні, в тому числі у випадках, коли подібне обмеження необхідне для забезпечення публічних інтересів, не може перешкоджати забезпечення правового статусу особи.

Застосування в цивільних правовідносинах владно-публічних заходів з боку держави має бути обмежено в разі, коли подальше, більш широке їх застосування позбавляє суб'єктів приватного права можливості використовувати цивільно-правові механізми диспозитивного регулювання відносин, необхідні для реалізації таких принципів правового статусу, базових прав і свобод, покладених в його основу. З цієї позиції мають бути оцінені імперативні норми господарського законодавства, що встановлюють в ряді випадків обов'язкові вимоги щодо змісту, порядку укладення, розірвання договорів господарюючими суб'єктами; норми, які запроваджують обмеження щодо здійснення права власності на окремі види майна, на проведення господарської діяльності в певних сferах⁶. Державно-владні заходи, які відповідають обом наведеним критеріям, слід розглядати як такі, що узгоджуються з межами застосування механізму реалізації публічних інтересів у цивільному праві.

Якщо визначення меж спрямоване на захист цивільнно-правових відносин від невиправдано широкого державно-владного впливу на них, то принципи застосування засобів реалізації публічних інтересів покликані безпосередньо забезпечити ефективність реалізації цих інтересів в сфері цивільного права. До принципів слід віднести наступні.

Принцип відповідності засобів реалізації публічних інтересів зовнішнім факторам. Суть цього принципу полягає в тому, що засоби забезпечення публічних інтересів у цивільному праві мають обиратись із урахуванням ряду чинників, оточуючих обставин, за яких в подальшому використовуватимуться такі засоби. Такі чинники повинні враховуватись законодавцем і суб'єктами правозастосовчої діяльності при обранні серед кола потенційно можливих специфічних засобів реалізації публічних інтересів для використання таких засобів у конкретних обставинах, при визначенні обсягу застосування правових важелів та їх змісту. У ході обрання юридичних засобів, покликаних реалізувати публічні інтереси, законодавець або правозастосовчий орган мають визначити, який юридичний засіб із числа потенційно можливих здатен забезпечити публічні інтереси безпосередньо в контексті даного правовідношення, в середовищі відповідних зовнішніх факторів, з урахуванням об'єктивно існуючих обставин. Заходи, що провадяться державою з метою реалізації публічних інтересів у цивільному праві, мають бути розрахованими на характер специфічних правовідносин, у яких постає необхідність у задоволенні публічних інтересів. До факторів, які впливають на зміст заходів із реалізації публічних інтересів, належать, як правило, характер галузі діяльності суб'єктів приватного права; специфіка об'єктів, з приводу яких виникають правовідносини; склад учасників відповідних суспільних відносин; соціально-економічна ситуація, характер події, у яких держава реалізує публічні інтереси.

Наприклад, інструментом обмеження права власності в публічних інтересах виступає відчуження земельних ділянок у зв'язку з суспільною необхідністю⁷. У цьому випадку обмеження майнових прав власника, яке полягає у примусовому продажу земельної ділянки, продиктоване специфічним характером земельних ділянок як об'єкта правовідносин. Використання цього об'єкту в публічних інтересах є доцільним, а в ряді випадків необхідним, оскільки задоволення певних публічних інтересів вимагає використання державою саме таких майнових цінностей. Мова йде, наприклад, про необхідність використання земельних ділянок для розміщення на них об'єктів соціальної, транспортної інфраструктури тощо. Правові важелі, які надані державі в даних суспільних відносинах, відповідають природі і соціальній функції таких об'єктів зовнішнього світу. На цій підставі дані юридичні засоби мають розглядатись як такі, що узгоджуються із наведеним принципом застосування механізму реалізації публічних інтересів в цивільному праві.

Що стосується встановлених цивільним законодавством обмежень свободи у вчиненні правочинів учасниками цивільно-правових відносин, в тому числі обмежень свободи договору, такі заходи пов'язані переважно із специфікою діяльності, яку в тих або інших аспектах врегульовують ці правочини. Обмежувальні заходи можуть бути зумовлені і характером суб'єктів, на чиї права, обов'язки, інтереси впливатиме правоочин. Заходи обмеження свободи договорів полягають, по-перше, у запровадження на нормативному рівні імперативних правил щодо наявності обов'язкових умов, які повинні міститись у договорі відповідного виду незалежно від кола решти договірних положень, визначених сторонами у диспозитивний спосіб; по-друге, у встановленні безпосередньо в законі прав і обов'язків сторін, які поширюються на відповідні правовідносини незалежно від відображення в договорі або наявності в ньому посилання на дані норми.

Разом із тим, чинне законодавство покладає на суб'єктів цивільного права імперативні обмеження у визначені умов договору в певних сферах суспільних відносин, галузях економічної діяльності, які за своєю сутністю та соціальним значенням не потребують масштабного і «інтенсивного» регулювання з боку держави⁸. Ці юридичні механізми, запроваджені законодавцем, не враховують повною мірою характеру суспільного середовища, в якому передбачається їх застосування.

Стосовно обмежувальних заходів, що застосовуються державою по відношенню до приватних осіб при вчиненні ними односторонніх правочинів, зміст цих заходів, як свідчить аналіз цивільного законодавства, обумовлений характером сегменту суспільних відносин, у сфері якого здійснюються відповідні юридично значимі дії (правочини), а також специфікою суб'єктів, на чиї права, обов'язки та інтереси впливають ці правоочини⁹. Названі обставини виступають тими зовнішніми, об'єктивними факторами, що мають бути прийняті до уваги при запровадженні в цивільному праві засобів реалізації публічних інтересів.

Даний принцип у контексті державно-правових заходів із реалізації публічних інтересів у системі сучасного цивільного права України посідає провідне місце. Характер переважної більшості норм законодавства, спрямованих на запровадження обмежень у цивільному праві, зумовлюють необхідність оцінки передбачених ними засобів забезпечення публічних інтересів з точки зору узгодженості цих юридичних важелів із зовнішніми факторами, з комплексом об'єктивно існуючих обставин, явищ, в середовищі яких покликані застосовуватись відповідні правові норми.

Другим принципом виступає *принцип пріоритету найбільш доцільних юридичних засобів перед іншими можливими*. Для даного принципу ключовим є співвідношення застосовуваних державою правових засобів не із зовнішніми факторами, а з іншими правовими важелями впливу, які потенційно можуть бути використані державою для втілення публічних інтересів в цивільних правовідносинах за певних обставин. Ми розглядаємо механізм реалізації публічних інтересів як такий, що функціонує із дотриманням названого принципу, якщо використовувані державою засоби за змістом, спрямованістю, наслідками застосування є найбільш доцільними у порівнянні з іншими засобами, що можуть бути потенційно застосовані державою у

даних правовідносинах. Запроваджуючи засоби забезпечення публічних інтересів у цивільному праві, законодавець або суб'єкт правозастосування має вирішити питання, чи можуть за даної ситуації бути застосовані з метою реалізації публічних інтересів й інші правові інструменти, який характер могли б мати такі правові засоби, а також те, чи здатні ці альтернативні (потенційно можливі) заходи більш ефективно й повно задовільнити публічні інтереси у відповідних умовах.

У цивільному законодавстві України одним із прикладів, що ілюструє дію цього принципу, виступає механізм примусової ліцензії, що застосовується у відносинах промислової власності¹⁰. За обставин, про які йде мова у нормах законодавства, які встановлюють в публічних інтересах даного роду обмежувальні заходи по відношенню до власника патенту, теоретично державою могли бути використані й інші важелі, спрямовані на примусове відчуження його майнових прав. Якщо порівняти правовий інструмент примусового відчуження прав промислової власності, передбачений чинним законодавством, із іншими потенційно можливими за даних обставин засобами, стає очевидно, що застосовані державою на даний момент правові механізми є більш дієвими для реалізації публічних інтересів ніж решта засобів.

Цивільно-правовому регулюванню в Україні відомі, разом з тим, юридичні конструкції протилежного характеру¹¹. Ці конструкції, хоча й за задумом законодавця спрямовані на реалізацію публічних інтересів, проте побудовані без дотримання принципу, який розглядається. З огляду на це, не можна вести мову про здатність таких правових механізмів повною мірою забезпечити публічні інтереси. Запроваджуючи подібні юридичні механізми, що поєднані із покладенням на суб'єктів приватного права обмежень майнової сфери або із звуженням автономії волі, законодавець, не оцінив можливості застосування у відповідних суспільних відносинах альтернативних засобів. Такі альтернативні засоби мали бути проаналізовані з точки зору їх здатності більш ефективно забезпечити реалізацію публічних інтересів з урахуванням властивостей цих інтересів, з одного боку, та характеру й правової цінності приватного права – з іншого.

Самостійним принципом є *принцип відповідності державно-владних заходів комплексу складових публічного інтересу*. Законодавець, запроваджуючи обмежувальні заходи впливу на суб'єктів цивільного права, у багатьох випадках не враховує природу публічних інтересів як складного структурного утворення, не приділяє уваги окремим складовим категоріям публічних інтересів, проводячи узагальнений до них підхід. Подібна ситуація виникає і у випадках, коли закон у принципі обґрунтовано визнає пріоритетними потреби, покладені в основу публічних інтересів, створює сприятливі правові умови для задоволення таких потреб.

До таких правових механізмів слід віднести, наприклад, норми, які передбачають обмеження права фізичної особи на інформацію¹². Законодавець мав врахувати, що категорія публічних інтересів передбачає досягнення такого стану правопорядку, побудову моделі регулювання суспільних відносин, яка б виключала можливість обмеження інтересів суб'єктів приватного права, напроти, створювала б умови для поєднання цих інтересів із інтересами колективними, суспільними, державними. Законодавче формулювання підстав обмеження права громадян на інформацію створюють широкий простір для покладення невідповідно масштабних обмежень в особистій немайновій сфері фізичних осіб, для невідповідного застосування державою обмежувальних заходів в середовищі цивільно-правових відносин під приводом необхідності забезпечення національної безпеки або економічного добробуту.

У багатьох випадках лише та обставина, що подібні правові норми, які в цілому ґрунтуються на правильному підході до природи публічних інтересів, водночас не в повній мірі враховують характер усього комплексу їх складових елементів, перешкоджає реалізації таких інтересів. Це перетворює юридичні важелі, спрямовані на реалізацію публічних інтересів у цивільному праві, не більше ніж на положення декларативного характеру.

Дотримання державою меж і принципів застосування імперативних заходів у цивільному праві є, таким чином, необхідною умовою для комплексної реалізації публічних інтересів в цивільно-правових відносинах, забезпечення збалансування приватних, суспільних і державних інтересів у цій сфері.

¹ Див., наприклад: Вінник О. Приватні та публічні інтереси, їх роль і відображення в господарському праві // Підприємництво, господарство і право. – 2001. – № 5. – С. 12.

² Див., наприклад: Алексеев С. С. Частное право. – М., 1999. – С. 34 і наст.; Кузнецова Н.С. Принципы сучасного зобов'язального права України // Методологія приватного права. – К., 2003. – С. 144-152.

³ Ст.ст. 350, 351 Цивільного кодексу України від 16 січня 2003 р. // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11.

⁴ Кодекси України. – К., 2003.

⁵ Офіційний вісник України. – 2003. – № 11.

⁶ Напр., регулювання істотних умов, укладення, зміни і розірвання договорів в галузі господарської діяльності (ст.ст. 180, 181, 188 Господарського кодексу України від 16 січня 2003 р.) та ін.

⁷ Закон України «Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які передбиваються у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності» від 17 листопада 2009 року // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 1.

⁸ Напр., регулювання договірних відносин поставки, оренди майна та лізингу в сфері господарської діяльності (ст.ст. 265-271, 283-286 Господарського кодексу України від 16 січня 2003 р.) та ін.

⁹ Напр., заборона звільнення учасника товариства з обмеженою відповідальністю від обов'язку внесення вкладу до статутного капіталу товариства, заборона акціонерному товариству виплачувати дивіденди за певних обставин (ч. 2 ст. 144, ч. 3 ст. 158 Цивільного кодексу України від 16 січня 2003 р.)

Проблеми цивільного та підприємницького права в Україні

¹⁰ Напр., ст. 30 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 15 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – С. 32.

¹¹ Напр., норми про припинення права власності особи на майно, яке не можу її належати (ст. 348 Цивільного кодексу України від 16 січня 2003 р.); заборона регулювання у шлюбному договорі особистих відносин подружжя (ст. 93 Сімейного кодексу України від 10 січня 2002 р. // Відомості верховної Ради України. – 2002. – № 21-22. – С. 135.) та ін.

¹² Частина 1 ст. 302 Цивільного кодексу України від 16 січня 2003 р.

Резюме

В статті аналізуються проблемні аспекти застосування імперативних норм в цивільному праві України в контексті реалізації публічних інтересів і забезпечення збалансування інтересів приватного і загального характеру. Надано рекомендацій щодо запровадження імперативних засобів правового регулювання в цивільному законодавстві, розкрито вимоги до механізму реалізації публічних інтересів в сучасному цивільному праві України.

Ключові слова: публічні інтереси, імперативні норми, цивільне право, обмеження в цивільному праві.

Résumé

В статье анализируются проблемные аспекты применения императивных норм в гражданском праве Украины в контексте реализации публичных интересов и обеспечения баланса интересов частного и общего характера. Даны рекомендации относительно внедрения императивных средств правового регулирования в гражданском законодательстве, раскрыты требования к механизму реализации публичных интересов в современном гражданском праве Украины.

Ключевые слова: публичные интересы, императивные нормы, гражданское право, ограничения в гражданском праве.

Summary

The article comprises analysis of issues relative to the application of mandatory rules in the civil law of Ukraine in the context of protecting public interests and securing the fair balance between private and general interests. The article also provides recommendations on the use of mandatory rules in the civil legislation, describes requirements applicable to the legal mechanism for protecting public interests in the modern civil law of Ukraine.

Key words: public interests, mandatory rules, civil law, limitations in civil law.

Отримано 28.07.2010

О. А. СЛОБОДЯН

Олександр Анатолійович Слободян, здобувач
Інституту держави і права ім. В. М. Корецького
НАУ України

ПАЙОВИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ФОНД ЯК ОБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Актуальною тенденцією розвитку цивільного права на сучасному етапі є переосмислення класичного розуміння речової суті права власності. Відбувається процес «своєрідного відходу правовідносин у сфері власності від їх першорідної речової суті», рух права власності«в область управління, в інформаційну сферу»¹. Яскравим прикладом вказаної тенденції можна назвати діяльність інститутів спільного інвестування (ICI), зокрема, пайових інвестиційних фондів (ПІФ).

Теоретичну основу дослідження склали праці вітчизняних та зарубіжних вчених-правознавців: М. М. Агаркова, С. С. Алексєєва, М. В. Венецької, С. А. Голунського, О. Р. Зайцева, О. С. Іоффе, З. В. Маркарчук, В. М. Лебедєва, Т. Т. Оксюка, М. В. Плющева, В. І. Сенчищева, М. С. Строговича, Є. О. Суханова, Я. М. Шевченко.

Метою цієї статті є правовий аналіз ПІФ як об'єкту цивільно-правових відносин з управління ПІФ шляхом розгляду різних наукових концепцій з метою розроблення науково-теоретичних пропозицій, спрямованіх на вдосконалення правового регулювання ПІФ.

Питання про об'єкт правовідносин є одним із найбільш досліджених і в той же час суперечливих питань, яке розглядається як у теорії держави і права, так і в галузевих юридичних науках. Категорія «об'єкт» використовується в цивільному праві в декількох термінологічних комбінаціях. Це і «об'єкти цивільних прав», і «об'єкти субективних прав», і «об'єкти правового регулювання», і, нарешті, «об'єкт цивільного правовідношення»².

Автор поділяє точку зору тих вчених, які вважають, що об'єктом цивільних правовідносин може бути те явище, яке є об'єктом цивільних прав. Суб'єктивні цивільні права існують в межах правовідносин. До виникнення правовідносин можна говорити про існування правосуб'ектності. Фактично об'єкт правовідносин і об'єкт цивільних прав – це взаємозамінні поняття.